

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ
III Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 23–24 травня 2019 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2019

СЕКЦІЯ 6

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКОГО ПРАВА УКРАЇНИ В ПОРІВНЯННІ З ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Верещака Я. В.

Студентка II курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Янішевська К.Д.

к.ю.н., старший викладач кафедри КПДС ННІ права

Сумського державного університету

На даний момент людство проживає в тисячолітті, що характеризується не лише зміцненням загальнолюдських цінностей, а й невідомим розвитком людського інтелекту. Зростання ролі й значення інтелектуальної діяльності та інтелектуальної власності зумовлює необхідність посилення ефективності їх правової охорони і захисту. Зараз уже ніхто не заперечуватиме, що інтелектуальна діяльність та її результати все більше набувають пріоритетного значення в усьому світі. Досвід показує, що творча інтелектуальна діяльність стає визначальною і вирішальною рушійною силою будь-якого розвитку [1, с.11]. Та, на жаль, з огляду на значну кількість правопорушень у сфері інтелектуальної власності проблема захисту авторських прав залишається актуальною в Україні.

Чинне законодавство України у сфері інтелектуальної власності дає визначення авторського права в преамбулі Закону України «Про авторське право та суміжні права», відповідно до якого авторське право – це особисті немайнові права і майнові права авторів та їх правонаступників, пов'язані із створенням та використанням творів науки, літератури й мистецтва [2]. Саме тому, в авторському праві, як і в інших інститутах права інтелектуальної власності, предметом правової охорони виступають об'єктивні результати творчої діяльності.

Відповідно до статті 433 Цивільного кодексу України до об'єктів авторського права відносять твори, а саме:

➤ літературні та художні твори, зокрема: романи, поеми, статті та інші письмові твори; лекції, промови, проповіді та інші усні твори; драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні, інші сценічні твори; музичні твори (з текстом або без тексту); аудіовізуальні твори; твори живопису, архітектури, скульптури та графіки; фотографічні твори; твори ужиткового мистецтва; ілюстрації, карти, плани,

ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки; переклади, адаптації, аранжування та інші переробки літературних або художніх творів; збірники творів, якщо вони за добром або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності;

- комп'ютерні програми;
- компіляції даних (бази даних), якщо вони за добром або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності;
- інші твори[3].

Відповідно до ч. 2 статті 52 Закону України «Про авторське право та суміжні права» суд має право постановити рішення чи ухвалу про:

- ✓ відшкодування моральної (немайнової) шкоди, завданої порушенням авторського права і (або) суміжних прав, з визначенням розміру відшкодування;
- ✓ відшкодування збитків, завданих порушенням авторського права і (або) суміжних прав;
- ✓ стягнення із порушника авторського права і (або) суміжних прав доходу, отриманого внаслідок порушення;
- ✓ виплату компенсації, що визначається судом як паушальна сума на базі таких елементів, як подвоєна, а у разі умисного порушення - як потроєна сума винагороди або комісійні платежі, які були б сплачені, якби порушник звернувся із заявою про надання дозволу на використання оспорюваного авторського права або суміжних прав замість відшкодування збитків або стягнення доходу;
- ✓ заборону опублікування творів, їх виконань чи постановок, випуску примірників фонограм, відеограм, їх сповіщення, припинення їх розповсюдження, вилучення (конфіскацію) контрафактних примірників творів, фонограм, відеограм чи програм мовлення та обладнання і матеріалів, призначених для їх виготовлення і відтворення, публікацію у пресі інформації про допущене порушення тощо, якщо у ході судового розгляду буде доведено факт порушення авторського права і (або) суміжних прав або факт наявності дій, що створюють загрозу порушення цих прав;
- ✓ вимагати від осіб, які порушують авторське право і (або) суміжні права позивача, інформацію про третіх осіб, задіяних у виробництві та розповсюдженні контрафактних примірників творів та об'єктів суміжних прав, засобів обходу технічних засобів та про канали розповсюдження [2].
- ✓ Однією із ключових проблем адаптації законодавства України до права ЄС у сфері авторського права є строк правової охорони критичних і наукових публікацій. Так, максимальний термін охорони, згідно зі статтею 5 Директива Ради 93/98/ЄЕС стосовно

уніфікації термінів захисту авторського права і деяких суміжних прав, зважаючи на особливості цих об'єктів, становить 30 років від дати першого публічного оповіщення [4]. А згідно Закону України «Про авторське право і суміжні права», цей строк є загальним і становить 70 років від дати смерті автора чи останнього із співавторів[2].

Проблема строку охорони зачіпає й бази даних. Звернемося до Директиви 96/9/ЄЕС Європейського парламенту й Ради Європи «Про правову охорону баз даних», де вказано, що строк дії охорони баз даних правом «*sui generis*» починається з моменту закінчення виготовлення бази даних і спливає через 15 років від початку року, наступного за датою виготовлення. А, якщо база даних була будь-яким способом оприлюднена до завершення цього періоду, строк захисту спливає через 15 років від 1 січня року, наступного за роком після першого оприлюднення бази даних [5]. А от законодавство України взагалі не передбачає охорону правом «*sui generis*».

Суттєвою проблемою при адаптації є і необхідність надання легального визначення фотографічних творів, бо у законодавстві України таке визначення відсутнє, хоча цей об'єкт і охороняється. Директива 93/98/ЄЕС містить назване визначення, за яким охороняється лише фотографія, яка вважається самотутньою, через те що становить інтелектуальний твір автора [4]. Введення такого визначення у ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» не лише дозволить здійснити адаптацію до права ЄС, а й надасть можливість розмежувати фотографічні твори на ті, які охороняються й ті, які не підлягають правовій охороні.

Реформування законодавчих актів України у сфері авторського права триває, що в свою чергу дає можливість сподіватися, що існуючі прогалини в системі нормативної охорони прав інтелектуальної власності та їх практичного захисту можна подолати.

Зазначимо, що для подолання проблем, що виникають у сфері захисту авторських прав необхідно визначити систему охорони і захисту інтелектуальної власності як один з найважливіших пріоритетів діяльності уряду.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Право інтелектуальної власності: академ. курс / за заг. ред. О. А. Підпригори, О. Д. Святоцького. – К., 2004. – 672 с.
2. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 року № 3792-ХІІ. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 15.04.2019).
3. Цивільний кодекс України: закон України від 16.01.2003 № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40–44, Ст. 356.

4. Стосовно уніфікації термінів захисту авторського права і деяких суміжних прав: Директива Ради 93/98/ЄЕС від 29 жовтня 1993 року № 93/98/ЄЕС. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_434 (дата звернення: 15.04.2019).

5. Про правовий захист баз даних: Директива 96/9/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 11 березня 1996 року № 96/9/ЄС. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_241 (дата звернення: 16.04.2019).

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОХОРОНИ Й ЗАХИСТУ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Думчиков М. О.

*к.ю.н., асистент кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

Архішвидкий розвиток мережі інтернет і одночасне його поширення та відбиток на всі сфери життєдіяльності суспільства ставить все більше питань перед правом інтелектуальної власності, а зокрема перед авторським правом. Сьогодні, коли комп'ютерний та мережевий розвиток з кожним днем переходить на новий рівень, постало чимало викликів пов'язаних з феноменом порушення прав на використання об'єктів інтелектуальної власності в Інтернеті.

Однією з основних проблем розвитку такого феномену є фактично вільний доступ до цих об'єктів через комунікаційні комп'ютерні мережі та інтернет. З одного боку така ситуація може сприйматися як позитивне явище, адже спостерігаються нові можливості для розвитку та доступу до різноманітних освітніх, культурних та духовних програм. Проте, в останні часи користувачі мережі далеко не завжди обмежуються даними цілями, і все частіше спостерігаються випадки зловживання мережевими та комп'ютерними комунікаціями за для порушення права третіх осіб в мережі інтернет.

Проблематикою охорони і захисту права інтелектуальної власності займалися фахівці у сфері інтелектуальної власності, зокрема Є. Коваленко, М. Мельникова, В. Антипенко.

В епоху розвитку комп'ютерних технологій та інтернету, нагальність створення надійної та дієвої системи охорони об'єктів інтелектуальної власності є не менш важливішим питанням, ніж захист майна громадян від крадіжок чи розбою. Основним сучасним ворогом прав інтелектуальної власності в мережі інтернет виступають плагіат, піратство та контрафакт.